

Baiba Bicēna

oriģināldarbs

Atmodas laiks

Ir 1987. gads.

Anitai ir 20 gadu.

Anita strādā lielā tipogrāfijā Preses namā.

Preses namā strādā daudzi žurnālisti, te izdod avīzes un žurnālus.

Avīzes un žurnāli ir latviešu un krievu valodā.

Lielākās avīzes latviešu valodā ir "Cīņa" un "Padomju Jaunatne".

Lielākās avīzes krievu valodā ir "Sovetskaja Latvija" un "Sovetskaja Molodjož".

"Sovetskaja Latvija" tulkojums latviešu valodā ir "Padomju Latvija", bet "Sovetskaja Molodjož" tulkojums ir "Padomju Jaunatne".

Vārdu "sovetskaja" krievu valodā un "padomju" latviešu valodā lieto bieži. Tas nav tikai avīžu nosaukumos.

Ir valsts Padomju Savienība.

Arī Latvijas nosaukums ir Padomju Latvija.

Latvija ir viena no Padomju Savienības republikām.

Padomju Savienībā ir 15 republikas.

Vairākas republikas kādreiz bija atsevišķas valstis.

Arī Latvija, Lietuva un Igaunija līdz 1940. gadam bija atsevišķas valstis.

Latviju, Lietuvu un Igauniju kopā sauc par Baltijas valstīm.

1940. gadā visas 3 Baltijas valstis okupēja Padomju Savienība.

Kopā ar Anitu tipogrāfijā strādā Laima, Māra, Tatjana un Nikolajs.

Tatjanu un Nikolaju saīsināti sauc par Taņu un Koļu.

Taņa un Koļa pēc tautības ir krievi. Viņi ir draudzīgi, taču viņi latviešu valodu neprot un tāpēc latviski nerunā.

Anita, Laima un Māra krievu valodu prot un ar Taņu un Koļu runā krievu valodā.

Lielajā tipogrāfijā daudzi sarunājas krievu valodā.

Sapulces tipogrāfijā notiek krievu valodā.

1987. gada notikumi

14. jūnijs

14. jūnijs ir svētdiena. Anita iet pa Rīgas galveno ielu. Tā ir Ļeņina iela.

Viņa iet garām Brīvības piemineklim.

No Bastejkalna puses nāk grupa cilvēku.

Cilvēki noliek pie Brīvības pieminekļa ziedus.

Cilvēkiem ir grūti pieiet pie Brīvības pieminekļa.

Pa ielu brauc mašīnas, trolejbusi un autobusi. Gājēju pārejas te nav.

Viņiem rokās ir plakāts “14. jūnija upuru piemiņai”.

Latvijas vēsturē 14. jūnijs ir nozīmīgs datums.

Taču vēstures grāmatās šī datuma nav. Par to nedrīkst skaļi runāt.

1941. gadā šajā datumā padomju vara izsūtīja cilvēkus uz Sibīriju. Kopš šī gada ir pagājuši gandrīz 50 gadi.

Daudzi izsūtītie Sibīrijā badā un aukstumā nomira.

Anita šo datumu zina. Viņas vecotēvu padomju vara izsūtīja uz Sibīriju. Bet viņa skaļi par to nerunā un nevienam nestāsta.

23. augusts

23. augustā pie Brīvības pieminekļa atkal pulcējas cilvēki.

Šoreiz viņi atceras Molotova-Ribentropa paktu.

Šo paktu 1939. gadā parakstīja Vācija un Padomju Savienība.

Molotovs bija Padomju Savienības ministrs, Ribentrops bija Vācijas ministrs.

Ar šo dokumentu Latvija, Lietuva un Igaunija tika atdota Padomju Savienībai.

Latvijā ienāca padomju karaspēks un okupēja Latviju.

Taču vēstures grāmatās šī datuma arī nav. Par to nedrīkst skaļi runāt.

23. augustā cilvēki par to runā pie pieminekļa.

Miliči neļauj cilvēkiem runāt.

Miliči ir padomju laiku policisti.

Viņi dzen cilvēkus projām.

Padomju avīzes stāsta ko citu.

Padomju avīzes nestāsta ne par izsūtīšanu uz Sibīriju, ne par

Molotova-Ribentropa paktu. Padomju avīzēs viss ir labi un problēmu nav.

Anīta zina patiesību – viņai patiesību ir stāstījuši vecāki.

18. novembris

18. novembris ir Latvijas valsts dibināšanas diena.

Latvijas valsti dibināja 1918. gada 18. novembrī.

Taču vēstures grāmatās šī datuma arī nav. Par to nedrīkst skaļi runāt.

Šos svētkus nesvin.

Cilvēki atkal iet pie Brīvības pieminekļa.

Padomju vara baidās no cilvēku pulcēšanās. Tāpēc piemineklim apkārt aplikts

žogs. Miliči tur nevienu nelaiž.

1988. gada notikumi

Šajā gadā žurnālisti sāk rakstīt par vēsturi.

Žurnālisti kļūst drosmīgi – raksta gan dusmīgus rakstus, gan veido jaunus raidījumus.

Arī cilvēki sāk runāt par vēsturi veikalos, darbavietās un tik ļoti nebaidās.

Cilvēki daudz pulcējas un kopā dzied dziesmas.

Janvārī Latvijas televīzija sāk rādīt raidījumu “Labvakar!”.

Šis raidījums ir ļoti interesants.

Raidījumā stāsta par notikumiem Latvijā un pasaulē.

Raidījumā stāsta par vēsturi, skaidro dažādus faktus un notikumus.

Agrāk par vēstures jautājumiem televīzijā nerunāja. Runāja tikai par padomju vēsturi.

Tagad runā arī par citiem notikumiem.

Žurnālisti un rakstnieki vāc cilvēku atmiņas un pierakstus.

Šie cilvēki stāsta par savu dzīvi padomju okupācijas laikā.

Daudzi no viņiem ir bijuši izsūtīti uz Sibīriju.

Daži atmiņu stāsti drīz tiek nodrukāti avīzēs.

Anīta šos stāstus lasa.

28. aprīlis

28. aprīlī Vides aizsardzības klubs rīko mītiņu Rīgā pret metro celtniecību.

Iedzīvotāji Rīgā negrib metro. Rīga nav tik liela pilsēta.

Trūkst arī strādnieku. Strādniekus vajadzēs meklēt pa visu Padomju Savienību.

Šie strādnieki nepratīs runāt latviešu valodā. Latvijā jau tā daudz cilvēku nerunā latviešu valodā.

Mītiņa dalībnieki protestē pret metro celtniecību Rīgā.

1. un 2. jūnijs

1. un 2. jūnijā notiek Radošo savienību plēnums. Plēnums ir liela sapulce.

Tajā piedalās rakstnieki, mākslinieki, žurnālisti.

Plēnumā runā arī ekonomisti, juristi un vēsturnieki.

Viņi stāsta par dzīvi Padomju Latvijā. Viņi vēlas kaut ko mainīt.

Kāds pieredzējis vīrs no tribīnes pirmo reizi skaļi pasaka, ka Latviju 1940.

gadā okupēja Padomju Savienība.

Zālē iestājas klusums. Tādu patiesību un cilvēka drosmi neviens nav gaidījis.

Latvijai jāķļūst neatkarīgai!

Latviešu valoda jānosaka par valsts valodu!

14. jūnijs

Šogad 14. jūnijā Anita ir drosmīga. Viņa iet nolikt ziedus pie Brīvības pieminekļa. Un tādu cilvēku kā viņa ir simtiem.

Viss laukums ap Brīvības pieminekli ir pilns ar cilvēkiem.

Tāpēc miliči ziedu likšanu netraucē.

Pie Brīvības pieminekļa ir ļoti daudz ziedu un svecīšu.

Anita liek ziedus savam vectētiņam.

Anitas vectēvu izsūtīja uz Sibīriju. Viņš Sibīrijā nomira.

No Bastejkalna puses atkal nāk gājiens.

Kāds vīrs nes sarkani balti sarkanu karogu.

Tas ir Latvijas Republikas karogs.

Padomju laikā šo karogu nedrīkst lietot.

Anita domā, ka tur iet drosmīgi cilvēki.

Anitai patīk lasīt avīzi "Padomju Jaunatne". Tā ir drosmīga avīze.

Tur raksta par vēsturi un pašreizējiem notikumiem.

Slavens profesors skaidro, ko nozīmē sarkani balti sarkanais karogs.

Daudzi pazīstami cilvēki aicina šo karogu atkal lietot.

10. jūlijs

10. jūlijā notiek folkloras festivāls "Baltica".

Tur atkal nes sarkani balti sarkano karogu.

Augustā Sporta manēžā rāda rokoperu "Lāčplēsis".

Lāčplēsis ir vēsturisks tautas varonis.

Viņš cīnījās par Latvijas brīvību.

Daudzi cilvēki vēlas apmeklēt rokoperu. Anita pēc biļetes stāv rindā un biļeti dabū.

Viņai ļoti patīk šī rokopera.

Septembris

Septembrī visā Latvijā tiek veidotas Tautas frontes nodaļas.

Tautas fronte ir jauna partija.

Tautas frontes nodaļu izveido arī Preses namā.

Anita, Laima un Māra tajā iestājas.

7.oktobris

7. oktobrī Mežaparkā notiek tautas manifestācija.

Manifestācija ir ļoti liels sarīkojums.

Uz skatuves runā dzejnieki, politiķi.

Kopā ar tautu viņi dzied dziesmas. Mežaparkā dziesmas dzied arī kori.

Cilvēkiem tas patīk.

Arī Anita arī ir Mežaparkā. Viņa klausās runas un dzied līdz dziesmas.

8.oktobris

8. oktobrī notiek Tautas frontes dibināšanas kongress.

Kongress ir ļoti svarīga sapulce.

Kongresu rāda pa televizoru.

Anita skatās televizoru.

Runas var klausīties arī radio.

Šajās dienās daudzi staigā pa ielām ar maziem radio aparātiem rokās.

Šajās dienās iznāk arī maza avīze "Atmoda".

Decembrī tā kļūst par nopietnu avīzi.

"Atmoda" cilvēkiem ļoti patīk. Cilvēki stāv lielās rindās, lai avīzi nopirktu.

Avīzē strādā ļoti drosmīgi žurnālisti.

1989. gada notikumi

Pienāk 1989. gads.

Daudziem cilvēkiem nepatīk pašreizējie notikumi.

Lielākā daļa no viņiem ir atbraukuši no Padomju Savienības un nesaprot Latvijas vēsturi.

Viņiem nepatīk ideja par neatkarīgu un brīvu Latviju.

Viņiem bail no tādas Latvijas. Viņi negrib latviešu valodu kā valsts valodu.

Viņi tic tikai Padomju Savienības vēsturei.

Šie cilvēki nodibina Internacionālo fronti.

Saīsināti to sauc par Interfronti.

Par Interfronti raksta krievu avīze "Sovetskaja Latvija".

Tautas fronte un Internacionālā fronte bieži strīdas.

Latvijas valdība izstrādā Valodu likuma projektu.

Latviešu valoda būs valsts valoda.

Visām iestādēm būs jālieto latviešu valoda.

Latviešu valoda būs jāmacās bērnudārzos, visās skolās un augstskolās.

Vasarā Latvijā notiek daudz pasākumu.

Anīta ar draugiem svin Jāņus.

Uz Rīgu ir atbraukusi Amerikas latviešu grupa "Čikāgas piecīši".

Anīta noskatās "Čikāgas piecīšu" koncertu Mežaparkā.

Koncertā pulcējas tūkstošiem cilvēku.

23.augusts

23. augustā notiek “Baltijas ceļš”.

Cilvēki ir sadevušies rokās no Tallinas līdz Viļņai. Šis ceļš ir 660 kilometru garš.

“Baltijas ceļš” iet cauri arī Rīgai. Anita stāv kopā ar citiem cilvēkiem Rīgas centrā.

“Baltijas ceļu” pamana visā pasaulē, par to raksta visas avīzes.

1990. gada notikumi

Leņina ielu pārsauc par Brīvības ielu.

Maksima Gorkija iela atkal ir Krišjāņa Valdemāra iela, bet Pētera Stučkas iela atkal ir Tērbatas iela.

Ielām ir atkal vecie nosaukumi.

Pilsēta Stučka kļūst par Aizkraukli.

Vairākas avīzes maina nosaukumus.

“Padomju Jaunatne” tagad ir “Latvijas Jaunatne”.

15. februāris

15.februārī Latvijas Augstākā Padome par valsts simbolu atzīst sarkani balti sarkano karogu.

Pēc dažām nedēļām šo karogu uzvelk pie Augstākās padomes, Ministru padomes un citur.

11. marts

11. martā Lietuva nolemj atjaunot neatkarīgu valsti.

Lietuvu sauks par Lietuvas Republiku.

Padomju Savienība ir dusmīga un nedod Lietuvai degvielu.

30.marts

30. martā arī Igaunija nolemj atjaunot neatkarīgu valsti.

Igauniju sauks par Igaunijas Republiku.

Aprīlis

Aprīlī notiek Latvijas Augstākās Padomes vēlēšanas.

Padomē ievēl daudzus Tautas frontes dalībniekus.

Tur ir arī žurnālisti no Preses nama.

Vairākus no viņiem Anita pazīst.

4.maijs

4.maijā Anita pēc darba no Preses nama iet pāri Vanšu tiltam.

Viņa nostājas pie Augstākās Padomes ēkas.

Anita zina, ka šodien pieņems Deklarāciju par neatkarības atjaunošanu Latvijā.

Par deklarāciju deputātiem ir jābalso.

Pie Augstākās Padomes ir ļoti daudz cilvēku.

Viņi klausās radio un skaita balsis.

138 deputāti nobalso par neatkarību.

Cilvēki pie Augstākās Padomes priecājas.

1990.gada 4.maijs ir saulaina, silta un priecīga diena!

Turpmāk 4.maijā vienmēr būs svētki.

Interfronte negrib Latvijas neatkarību.

Interfronte ar nodibina Vislatvijas Glābšanas komiteju.

Interfrontes biedri domā, ka Latvija ir jāglābj no brīvības un neatkarības.

Interfronte vēlas, lai viss paliktu pa vecam.

Jūlijs

Jūlijā notiek Dziesmu svētki.

Tajos piedalās arī latvieši no ārzemēm.

Anita atkal brauc uz Mežaparku un dzied.

Dziesmu svētki ir ļoti skaisti svētki!

Avīzes "Cīņa" žurnālisti negrib strādāt Komunistiskās partijas avīzē.

Viņi izveido jaunu avīzi "Neatkarīgā Cīņa".

Augstākā Padome pieņem lēmumu izveidot Latvijas Banku.

Vēlāk Latvijas Banka izdos Latvijas naudu.

Uz Latvijas robežas ar Krieviju un Baltkrieviju tiek izveidoti muitas punkti.

Siguldā, Limbažos un Cēsīs novāc Ļeņina pieminekļus.

1991. gada notikumi

2. janvāris

1991.gada 2.janvārī speciāla milicijas vienība "OMON" ierodas Preses namā.

Miličiem rokās ir ieroči.

Viņi prasa mainīt direktoru.

Preses nama darbinieki negrib citu direktoru.

Preses nama darbinieki izveido citu tipogrāfiju.

Šo tipogrāfiju sauc "Spiestuve".

Anita, Laima un Māra strādā tur.

Taņa un Koļa turpina strādāt Preses namā.

13. janvāris

Lietuvā Padomju armijas karaspēks ieņem Viļņas Preses namu, televīziju, radio. Armija šauj uz cilvēkiem.

13.janvāra naktī Lietuvā nogalina vairākus cilvēkus un daudzus ievaino.

Latvijas iedzīvotāji baidās, ka armija ar tankiem var iebrukt arī Rīgā.

13.janvārī Daugavas krastā notiek tautas sapulce.

Latvijas patrioti nolemj aizsargāt svarīgākās vietas.

Tāpēc Rīgā svarīgās vietās ceļ barikādes.

Cilvēki ved smagus akmeņus, betona klučus, baļķus, malkas kaudzes.

Uz ielām atstāj smagus traktorus un lielas mašīnas.

Barikādes neļaus tankiem piebraukt pie ēkām.

Pēc dažām dienām visa Vecrīga ir aizsprostota ar barikādēm.

Barikādes ir arī uz tiltiem, pie televīzijas centra un citur.

20. janvāris

20. janvārī Milicijas vienība "OMON" uzbrūk Latvijas Iekšlietu ministrijai.

Vairākas stundas Rīgas centrā šauj.

Rīgā nogalina 5 cilvēkus un vairākus ievaino.

"OMON" uzbrūk muitas punktiem Latvijā un Lietuvā.

Lietuvā nogalina vēl 7 cilvēkus.

19.augusts

19.augustā Padomju Savienībā notiek valsts apvērsums.

Šo apvērsumu sauc par Augusta puču.

Arī Latvijā milicijas vienība "OMON" un padomju armija ieņem televīzijas un radio mājas, grib uzbrukt Latvijas valdības namam.

Latvijas Augstākā Padome steidzīgi pasludina Latviju par neatkarīgu valsti.

Arī Padomju Savienības galvaspilsētā Maskavā notiek cīņa.

Uzvar demokrāti.

Armija atkāpjas no ieņemtajām mājām.

Pučs ilgst tikai trīs dienas.

22. augusts

22.augustā Islande atzīst Latvijas Republikas neatkarību.

Arī citas valstis drīz atzīst Latvijas neatkarību.

23. augusts

23.augustā Rīgā novāc Ļeņina pieminekli.

Latvijas valdība aizliedz Komunistisko partiju.

Milicijas vienība "OMON" aizbrauc uz Krieviju.

Preses nama darbinieki atgriežas Preses namā.

Anita tur strādā vēl daudzus gadus.

Laiku no 1987.gada 14. jūnija līdz 1991.gada 21.augustam sauc par Trešo atmodu vai Dziesmoto revolūciju.

Tas ir ļoti svarīgs laiks Latvijas vēsturē.

Šajā laikā Latvija atguva brīvību un neatkarību.